

Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки

ФОРМУВАННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

**Збірник наукових праць
№3 (250)**

Київ 2022

**Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць
Вип. 3 (250). – К., 2022. – 145 с.**

Рекомендовано Вченою радою ДНДІМЕ
Протокол №6 від 29.12.2022 р.

Збірник статей присвячено науковим здобуткам молодих науковців – аспірантів та здобувачів наукових ступенів кандидата та доктора економічних наук. Він охоплює широкий спектр проблем із таких напрямів:

- макроекономічні аспекти сучасної економіки;
- інноваційно–інвестиційна політика;
- економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності;
- розвиток регіональної економіки;
- соціально–трудова проблеми.

Розраховано на науковців і спеціалістів, які займаються питаннями управління економікою та вивчають теорію та практику формування ринкових відносин в Україні.

Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 28 грудня 2019 р. № 1643 даний збірник віднесено до Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, категорія «Б».

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

СТУДІНСЬКА Г.Я., доктор економічних наук (головний науковий редактор)
ХОДЖАЯН А.О доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
ПАСІЧНИК Ю.В. доктор економічних наук, професор (заступник наукового редактора)
ЗАХАРІН С.В., доктор економічних наук, с.н.с. (заступник наукового редактора)
АЛЕКСЄЄВ І.В., доктор економічних наук, професор
НЕБОТОВ П.Г., кандидат економічних наук, директор
ВАРНАЛІЙ З.С., доктор економічних наук, професор
ГУЖВА І.Ю., доктор економічних наук
ПИПА В.І., доктор економічних наук, професор
КИЗИМ М.О., доктор економічних наук, професор, член–кор НАНУ
КУЛЬПІНСЬКИЙ С.В., доктор економічних наук
КОРНЄЄВ В.В., доктор економічних наук, професор
КРАСКЕВИЧ В.Є., доктор технічних наук, професор
ЛОПУШНЯК Г.С., доктор економічних наук, професор
КИЧКО І.І., доктор економічних наук, професор
ШОСТАК Л.Б., доктор економічних наук, професор
ГАРБАР Ж.В., доктор економічних наук, доцент, професор
ЧЕРКАШИНА К.Ф., кандидат економічних наук, доцент
ІВАНОВ Є.І., кандидат економічних наук (відповідальний секретар)

МІЖНАРОДНА РЕДАКЦІЙНА РАДА

АГНЕСЦКА ДЗЮБІНСЬКА, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту підприємства
АДАМ САМБОРСЬКІ, доктор філософії, Економічний університет м. Катовіце Польща, кафедра менеджменту підприємства
АНАТОЛІЙ ЗІНОВІЙОВИЧ КОРОБКІН, доцент, к.е.н, завідувач кафедри економічних і правових дисциплін, ЗО «Білоруський торгово–економічний університет споживчої кооперації», Білорусь, Гомель
ВІРГІНІЯ ЮРЕНІЄНЕ, професор, доктор наук, завідувач кафедри філософії та культурології, Каунаський факультет, Вільнюський університет, Литва
ГОРБОВИЙ АРТУР ЮЛІАНОВИЧ, професор, доктор технічних наук, Словацька Академія аграрних наук, член відділення економіки та менеджменту, (Словацька республіка)
ДІАНА СПУЛБЕР, доктор філософії, Університет Генуї, асистент професора кафедри філософії суспільств, м. Генуя (Італія)
ІВАН ТЕНЕВ ДМИТРОВ, професор, доктор економічних наук, Університет «проф. д–р Асен Златаров», завідувач кафедри економіки і управління, м. Бургас (Болгарія)
МІТАР ЛУТОВАЦ, професор, доктор технічних наук, Університет Уніон ім. Миколи Тесла, факультет індустріального управління, завідувач кафедри технологій, м. Белград (Сербія)
ЮРАЙ СІПКО, професор, доктор економічних наук, Словацька Академія наук, директор інституту економічних досліджень, м. Братислава (Словацька республіка)
СОФІЯ ВИШКОВСЬКА, професор, доктор наук, зав. кафедри організації і управління (факультет управління) Технологічно–природничий університет ім. Яна і Єнджея Снядецьких у Бидгощі, Бидгощ, Польща
СТЕФАН ДИРКА, доктор економічних наук, професор, Вища економічна школа, м. Катовіце, Польща, професор кафедри менеджменту і маркетингу. Міжнародний акредитовані Міністерства науки і освіти Республіки Казахстан
ТОМАШ БЕРНАТ, професор, доктор наук, завідувач кафедри мікроекономіки, факультет економіки і менеджменту, Щецинський університет, Польща

Друковане періодичне видання «Формування ринкових відносин в Україні»
внесене в міжнародну базу даних періодичних видань:

ISSN 2522–1620

Key title: Formuvannâ rînkovîh vidnosin v Ukraïni

Abbreviated key title: Form. rînkovîh vidnosin Ukr.

Індексування і реферування: Україніка Наукова, Джерело

Міжнародні інформаційні та наукометричні бази даних: Google Scholar, Index Copernicus International (ICI), Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.

Формування ринкових відносин в Україні, 2022. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ 22545–12445ГПР від 20.02.2017 року

© Державний науково–дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки, 2022

Дані про автора**Чинчик Анатолій Анатолійович,**

к.е.н., доцент кафедри економіки будівництва, Київський національний університет будівництва і архітектури, м. Київ, Україна

e-mail: chynchyk.aa@knuba.edu.ua

Данные об авторе**Чинчик Анатолій Анатольевич,**

к.э.н., доцент кафедры экономики строительства,

Киевский национальный университет строительства и архитектуры, г. Киев, Украина

e-mail: chynchyk.aa@knuba.edu.ua

Data about the author**Anatolii Chynchyk,**

Ph.D., Associate Professor of Department of Construction Economics, Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, Ukraine

e-mail: chynchyk.aa@knuba.edu.ua

УДК 330.322:631.11:338.1

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6678274>ЗАВГОРОДНЯ Т.П., КОСТЮК В.А.,
ХОЛОДНИЙ Г.О., СКРИПНИК В.В.**Безпекове стратегування управління інноваційними бізнес-процесами та капіталізацією в агропродовольчій сфері в умовах глобалізації фінансових ринків**

Актуальність теми дослідження. Дослідження питання безпекового стратегування управління інноваційними бізнес-процесами та капіталізацією в агропродовольчій сфері в умовах глобалізації фінансових ринків обумовлюється відсутністю єдиного алгоритму та моделі даного процесу.

Постановка проблеми. Сучасні умови господарювання в агропродовольчій сфері пред'являють якісно нові вимоги не лише до власників капіталу, землі, а й до менеджерів та працівників. Це спонукає вчених та практиків до розробки загальних критеріїв оцінки та методів досягнення високих економічних та соціальних результатів діяльності та оптимізації організаційних форм управління інноваційними бізнес-процесами. Значною мірою це пов'язано з реалізацією принципів безпекового стратегування. Зазначені факти в умовах глобалізації фінансових ринків обумовлюють актуальність теми дослідження.

Постановка мети і завдань дослідження – дослідити безпекове стратегування управління інноваційними бізнес-процесами та капіталізацією в агропродовольчій сфері в умовах глобалізації фінансових ринків.

Метод або методологія дослідження. В статті використано історично-логічний метод; метод систематизації, класифікації й теоретичного узагальнення; метод логічного аналізу і синтезу.

Презентація основного матеріалу (результати дослідження). Доведено, що підприємництво в агропродовольчій сфері диференціюється на кілька видів діяльності (бізнесу) та поділяється на комплекси та підкомплекси. Таке розуміння дозволяє говорити про агробізнес, як об'єкт підприємництва, а отже, розглядати його як самостійний об'єкт капіталізації.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані в практичній діяльності підприємств, установ та організацій для підвищення ефективності проектів безпекового стратегування управління інноваційними бізнес-процесами та капіталізацією в агропродовольчій сфері в умовах глобалізації фінансових ринків.

Висновки за статтю. Доведено, що аграрний бізнес в умовах глобалізації фінансових ринків – це система відносин, що призводить до виникнення справи, організованої одним чи кількома ефективними власниками – засновниками та асоційованими членами у сфері виробництва сільськогосподарської продукції, її переробки, реалізації, а також у сфері агросервісного обслуговування, процесу сільськогосподарського виробництва з одержання прибутку за умови організації безпечної діяльності підприємства. Проведено класифікацію особливостей розвитку аграрного бізнесу на дві групи: особливості, зміна яких позитивно впливає зміні капіталізації аграрного біз-

несу; особливості, зміна яких негативно впливає на зміну капіталізації аграрного бізнесу, що кардинально впливає на безпекове стратегування управління інноваційними бізнес–процесами.

Ключові слова: безпекове стратегування, управління інноваційними бізнес–процесами, капіталізація, агропродовольча сфера, глобалізація, фінансові ринки.

ЗАВГОРОДНЯ Т.П., КОСТЮК В.А.,
ХОЛОДНИЙ Г.А., СКРИПНИК В.В.

Безопасная стратегия управления инновационными бизнес–процессами и капитализацией в агропродовольственной сфере в условиях глобализации финансовых рынков

Актуальность темы исследования. Исследование вопроса безопасности стратегического управления инновационными бизнес–процессами и капитализацией в агропродовольственной сфере в условиях глобализации финансовых рынков обуславливается отсутствием единого алгоритма и модели данного процесса.

Постановка проблемы. Современные условия хозяйствования в агропродовольственной сфере предъявляют качественно новые требования не только к собственникам капитала, земле, но и менеджерам и работникам. Это побуждает ученых и практиков к разработке общих критериев оценки и методов достижения высоких экономических и социальных результатов и оптимизации организационных форм управления инновационными бизнес–процессами. В значительной степени это связано с реализацией принципов стратегирования безопасности. Указанные факты в условиях глобализации финансовых рынков обуславливают актуальность темы исследования.

Постановка целей и задач исследования – исследовать стратегию безопасности управления инновационными бизнес–процессами и капитализацией в агропродовольственной сфере в условиях глобализации финансовых рынков.

Метод или методология исследования. В статье использованы историко–логический метод, метод систематизации, классификации и теоретического обобщения; метод логического анализа и синтеза.

Презентация основного материала (результаты исследования). Доказано, что предпринимательство в агропродовольственной сфере дифференцируется на несколько видов деятельности (бизнеса) и делится на комплексы и подкомплексы. Такое понимание позволяет говорить об агробизнесе, как объекте предпринимательства, а следовательно, рассматривать его как самостоятельный объект капитализации.

Область применения результатов. Результаты исследования могут быть использованы в практической деятельности предприятий, учреждений и организаций для повышения эффективности проектов безопасности стратегирования управления инновационными бизнес–процессами и капитализацией в агропродовольственной сфере в условиях глобализации финансовых рынков.

Выводы по статье. Доказано, что аграрный бизнес в условиях глобализации финансовых рынков – это система отношений, которая приводит к возникновению дела, организованного одним или несколькими эффективными собственниками – учредителями и ассоциированными членами в сфере производства сельскохозяйственной продукции, ее переработки, реализации, а также в сфере агросервисного обслуживания, процесса сельскохозяйственного производства с получением прибыли при организации безопасной деятельности предприятия. Проведена классификация особенностей развития аграрного бизнеса на две группы: особенности, изменение которых положительно влияет на изменение капитализации аграрного бизнеса; особенности, изменение которых негативно влияет на изменение капитализации аграрного бизнеса, что кардинально влияет на безопасное стратегическое управления инновационными бизнес–процессами.

Ключевые слова: стратегия безопасности, управление инновационными бизнес–процессами, капитализация, агропродовольственная сфера, глобализация, финансовые рынки.

Secure strategy management of innovative business processes and capitalization in the agri-food sector in the context of globalization of financial markets

Relevance of the research topic. *The study of security strategy for the management of innovative business processes and capitalization in the agri-food sector in the context of globalization of financial markets is due to the lack of a single algorithm and model of this process.*

Formulation of the problem. *Modern conditions of management in the agri-food sphere impose qualitatively new requirements not only to the owners of capital, land, but also to managers and employees. This encourages scientists and practitioners to develop common evaluation criteria and methods for achieving high economic and social performance and optimizing organizational forms of managing innovative business processes. This is largely due to the implementation of the principles of security strategy. These facts in the context of globalization of financial markets determine the relevance of the research topic.*

Setting the purpose and objectives of the study – to study secure strategy management of innovative business processes and capitalization in the agri-food sector in the context of globalization of financial markets.

Research method or methodology. *The historical-logical method is used in the article; method of systematization, classification and theoretical generalization; method of logical analysis and synthesis.*

Presentation of the main material (research results). *It is proved that entrepreneurship in the agri-food sphere is differentiated into several types of activity (business) and is divided into complexes and subcomplexes. This understanding allows us to talk about agribusiness as an object of entrepreneurship, and therefore consider it as an independent object of capitalization.*

Field of application of results. *The results of the study can be used in the practice of enterprises, institutions and organizations to increase the effectiveness of security strategy projects for the management of innovative business processes and capitalization in the agri-food sector in the globalization of financial markets.*

Conclusions on the article. *It is proved that agrarian business in the context of globalization of financial markets is a system of relations that leads to a case organized by one or more effective owners – founders and associate members in the field of agricultural production, processing, sale, and agroservice, the process of agricultural production for profit provided the organization of safe activities of the enterprise. The classification of features of agrarian business development into two groups is carried out: features, the change of which has a positive effect on the change of agrarian business capitalization; features, the change of which has a negative impact on the change in the capitalization of agribusiness, which dramatically affects the security strategy of managing innovative business processes.*

Keywords: *security strategy, management of innovative business processes, capitalization, agri-food sector, globalization, financial markets.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасні умови господарювання в агропродовольчій сфері пред'являють якісно нові вимоги не лише до власників капіталу, землі, а й до менеджерів та працівників. Це спонукає вчених та практиків до розробки загальних критеріїв оцінки та методів досягнення високих економічних та соціальних результатів діяльності та

оптимізації організаційних форм управління інноваційними бізнес-процесами. Значною мірою це пов'язано з реалізацією принципів безпечного стратегування. Зазначені факти в умовах глобалізації фінансових ринків обумовлюють актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. На сьогодні в умовах військового стану та глоба-

лізації фінансових ринків сутність аграрного бізнесу можна достатньо розкрити, тільки спираючись на розумінні безпекового стратегування. Основні сутнісні характеристики, мотиваційний механізм, форми реалізації них є загальними.

З цієї позиції доцільним є розгляд бізнес–процесів як об'єкту оцінки, а словосполученням «оцінка бізнесу» позначається оцінка сучасного підприємства, що є організацією, щодо якої вважається, що вона продовжуватиме свою діяльність у найближчому майбутньому за відсутності наміру чи необхідності її ліквідації або без істотного скорочення масштабів своєї діяльності [4; 6–8; 10].

Ретроспективний та історичний аналіз даних різними авторами визначень у різні епохи цивілізації дозволяє простежити еволюцію бізнес–процесів. Еволюція бізнес–процесів безпосередньо пов'язана з науково–технічним прогресом, підвищенням культурно–освітнього рівня людської спільноти і, як наслідок, розширенням людських потреб. Для дослідження питань капіталізації, слід розрізняти: 1) реальний розвиток бізнес–процесів з виникнення обміну між «перволюдьми» до сучасності; 2) наукове осмислення економістами–теоретиками сутності бізнес–процесів та їх ролі у розвитку економіки різних країн. Сутність бізнес–процесів – у реалізації капіталу, тобто у виробництві вартості як прибутку і накопиченні вартості у вигляді капіталізації прибутку, тобто у наділенні суб'єктів капіталом і наданні їм можливості відтворювати капітал та її накопичувати [1–3; 5; 9], що в умовах глобалізації фінансових ринків потребує подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) – дослідити безпекове стратегування управління інноваційними бізнес–процесами та капіталізацією в агропродовольчій сфері в умовах глобалізації фінансових ринків.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Агробізнес є досить складною сферою наукових досліджень, яка має свій соціально–економічний зміст в умовах глобалізації фінансових ринків. Практика аграрного бізнесу має іманентний, властивий лише йому механізм безпекового стратегування, свої особливості функціонування, обслуговування об'єктами інфраструктури, формування підприємницького типу мислення, своєрідного способу життя, управління інноваційними

бізнес–процесами та капіталізацією, державного та регіонального регулювання.

Розгляд аграрного бізнесу як об'єкту капіталізації передбачає звернення до питання визначення категорії «аграрний бізнес». Аналіз сучасної економічної літератури з цієї проблеми показує, що багато авторів ототожнюють поняття «аграрного бізнесу» безпосередньо із самим поняттям «сільське господарство», а капіталізація аграрного бізнесу ними розглядається як оцінка вартості аграрного підприємства [1–10].

Капіталізація є цінним економічним показником, особливо, виходячи з того, що її оцінка може мати різні цільові установки. У сучасних умовах глобалізації фінансових ринків збільшення капіталізації не суперечить довгостроковим інтересам бізнесу. Швидше навпаки, – орієнтація зростання капіталізації дедалі частіше виступає, як індикатор успішності діяльності, її ефективності та безпечності.

Найчастіше інноваційні бізнес–процеси сприймаються як господарська чи інша діяльність окремої особи чи групи осіб, спрямована на задоволення потреб людей за умов ринкової економіки та досягнення економічної вигоди, тобто отримання прибутку [3; 8].

Враховуючи вищесказане, можна констатувати, що характерною рисою підприємця є те, що він має економічний суверенітет. Економічна самостійність, свобода діяльності та свобода вибору – це основні умови функціонування аграрного підприємництва. Підприємництвом займаються люди, тобто воно персоніфікується у провідних суб'єктах ринкової економіки – підприємців. Тому не випадково, при різних підходах до визначення його сутності, воно тією чи іншою мірою зводиться до особистості підприємця, якого можна розглядати як людину з певними природними та набутими навичками та досвідом, зокрема у сфері безпекового стратегування.

До розуміння термінів «бізнес» та «підприємництво» є три підходи:

1) категорія «бізнес» (B) ємніша категорія, ніж «підприємництво» (E), тобто. $B > E$;

2) категорія «бізнес» (B) та «підприємництво» (E) тотожні, тобто. $B = E$;

3) категорія «підприємництво» (E) ширше за поняття «бізнес» (B), тобто. $B < E$.

Відповідь на поставлену проблему безпекового стратегування управління інноваційними бізнес–

процесами та капіталізацією в агропродовольчій сфері слід шукати у самому розумінні сутності підприємця. Ретроспективний аналіз цієї категорії показує, що історично виникла категорія людей, яка займалася «справою», яка приносить дохід, тобто «бізнесом».

У свою чергу, у підприємця може бути одночасно кілька видів бізнесу, які в сукупності представляють підприємництво конкретного суб'єкта господарювання. Звідси випливає, що категорія підприємництва ширша за бізнес, і в умовах глобалізації фінансових ринків може бути виражена через функцію:

$$f(E) = \sum B_i \quad (1)$$

Ця функція підтверджується тим, що підприємництво є дуже ємним поняттям. Воно відбиває сукупність глобалізаційних, фінансових, безпечових, економічних, юридичних, політичних, історичних та психологічних відносин. Враховуючи те, що підприємництво – це не тільки вид діяльності, але творчість (C_i), економічні відносини між контрагентами (R_i), методи господарювання (M_i) та способи безпекової поведінки (MB_i), то дана функція матиме складнішу інтерпретацію:

$$f(E) = \sum B_i + C_i + R_i + M_i + MB_i \quad (2)$$

Отже, об'єктом бізнес–процесів є види діяльності (бізнесу), які приносять дохід (прибуток). Одночасно, кожен вид бізнесу може бути представлений галузями економіки. Так, розвиток інноваційного бізнесу спостерігається у будівельній, промисловій, аграрній, транспортній та інших галузях економіки. У свою чергу лізинговий бізнес активно формується в армії, авіації, сільському господарстві, транспорті та ін.

За нашим припущенням підприємництво є широким поняттям і може містити кілька видів бізнесу. Тому в умовах глобалізації фінансових ринків його слід застосовувати на макрорівні, лише на рівні національної економіки. Це підтверджується на законодавчому рівні. В свою чергу, на мезорівні слід використовувати поняття «бізнес», а на мікрорівні – підприємство, підприємець та інші суб'єкти господарювання.

Поряд із питаннями аграрного бізнесу для забезпечення реалізації на практиці базових аспектів безпекового стратегування доцільно актуалізувати питання вертикальної інтеграції, оскільки ці поняття нерозривні, характеризують

ту саму систему відносин щодо оптимізації процесів обороту грошових коштів, товарів, капіталу в агропродовольчій сфері в умовах глобалізації фінансових ринків.

До видів агробізнесу відносять як торгівлю сільськогосподарською продукцією, транспортне обслуговування, забій худоби, так і оптову і роздрібну торгівлю продукцією сільського господарства [10]. Так, у Міністерстві сільського господарства США вважають, що агробізнес становить 1,4 % ВВП від фермерської діяльності, 5,2 % за рахунок сфери матеріально–технічного забезпечення фермерів, 2,7 % від переробки сільськогосподарської продукції, продажу продукції – 5,8 %. У цьому робиться висновок, що внесок агробізнесу у ВВП становить 15,8 % [9]. Виходячи з цього, можна стверджувати, що у США до сфери агробізнесу відносять п'ять вищезгаданих видів діяльності. Такий підхід можна зарахувати до класифікації галузевої власності підприємств. Однак агробізнес – це не сектор економіки, а, швидше, система зв'язків, відносин і підприємств цієї сфери, що виникають у результаті формування усталених відносин, які в умовах глобалізації фінансових ринків переростають в інтеграцію.

Аграрний бізнес часто пов'язують із комерційною діяльністю, проте це лише одна сторона організації бізнесу. Адже бізнес виникає як наслідок взаємодії підприємців на різних стадіях відтворення. У літературі можна зустріти навіть однокове трактування понять «агробізнес», «харчове господарство», «харчовий сектор», «продовольча система» [8]. Однак коли йдеться про ці поняття, то швидше за все маються на увазі сукупність взаємозалежних галузей виробництва та забезпечення населення продуктами харчування.

В умовах глобалізації фінансових ринків заслуговує на певну увагу трактування аграрного бізнесу як взаємопов'язаного та взаємозалежного вертикального ланцюжка, який забезпечує рух продовольчих ресурсів та сировини, починаючи від забезпечення матеріально–технічними ресурсами і закінчуючи споживанням [7]. Розвиваючи це положення, слід вважати, що агробізнес – це новий тип економічних відносин учасників аграрного ринку з високим рівнем національної та регіональної безпеки, який характеризується співпрацею та взаємною підтримкою, враховуючи економічні інтереси всіх учасників «продуктового ланцюжка».

СОЦІАЛЬНО–ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

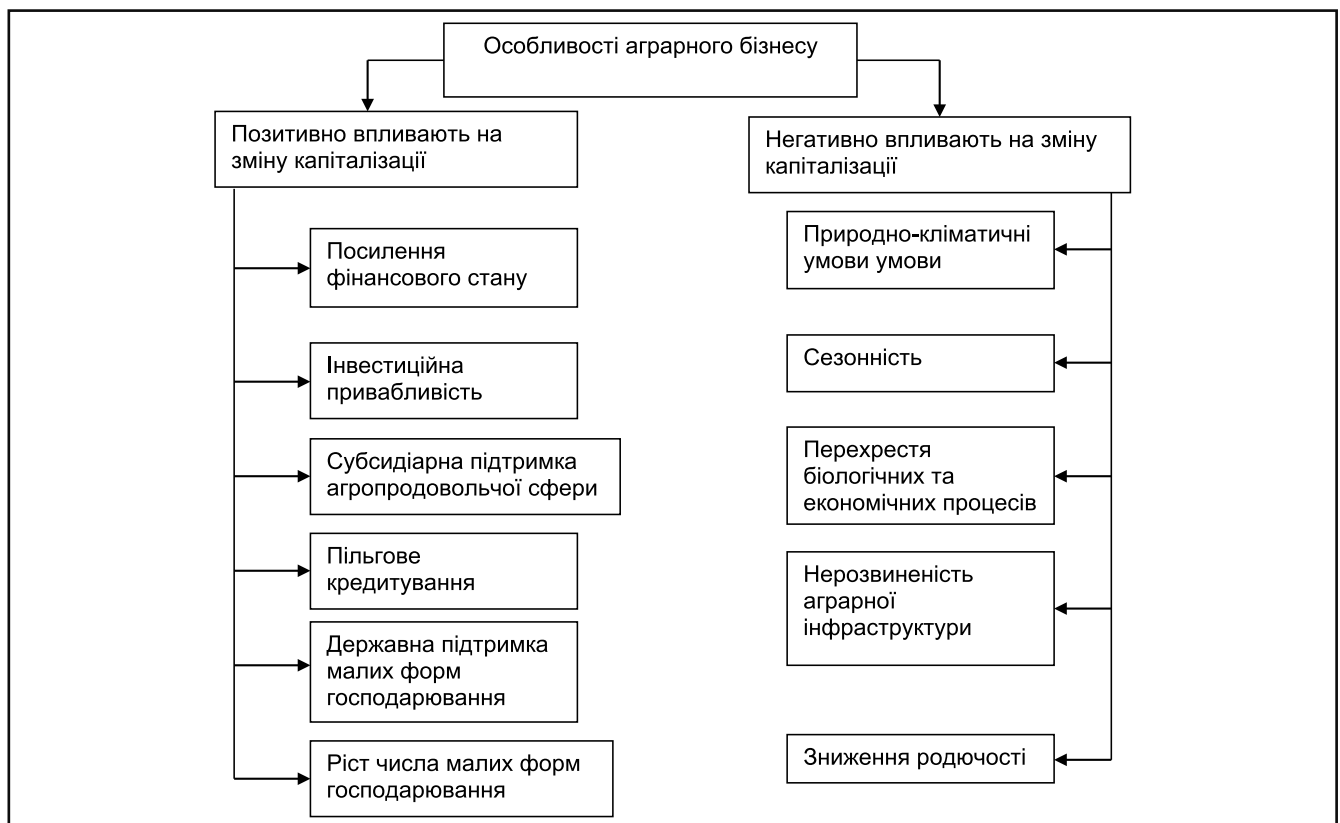
При безпековому стратегуванні управління інноваційними бізнес–процесами та капіталізацією агробізнес є формою підприємницької діяльності у сфері виробництва засобів виробництва для аграрного сектора, сільськогосподарського виробництва, сфери переробки та реалізації продукції, агросервісного обслуговування виробників. Більш того, актуалізуючи безпекове питання, до аграрного бізнесу залучається все населення, коли розраховує свої витрати на продукти харчування [5].

Зважаючи на інноваційність, агробізнес є економічними відносинами між людьми з приводу організації певною мірою інноваційної власної справи, пов'язаної з безпечним використанням землі з метою отримання прибутку та соціально–екологічного ефекту. В основі агробізнесу в умовах воєнного часу, разом із матеріальною зацікавленістю, лежать безпекові питання, але навіть в даних умовах вихідною основою безпекових відносин агробізнесу є приватна власність на землю, інші засоби виробництва та вироблену продукцію.

В умовах глобалізації фінансових ринків агробізнес є важливою безальтернативною складовою загальної концепції ринкової економічної системи, в основі якої як об'єктивна необ-

хідність закладена постійна конкурентна боротьба за споживача товару, виробленого у процесі підприємницької діяльності. В умовах воєнного часу, дана боротьба переноситься більше на зовнішні ринки. При цьому основний акцент робиться на логістичній складовій даної боротьби та боротьби з незаконним збутом привласненою аграрною продукцією державою агресором. Ця конкурентна боротьба за споживача, діючи у постійному нормативному та безпековому режимах, вимагає постійного підвищення якості виробленої продукції, зниження витрат виробництва та реалізації та збільшення кількості цієї продукції аж до задоволення попиту всіх споживачів на агропродовольчому ринку.

По–перше, це макросередовище, яке представляє сфери діяльності бізнесу – економічні, правові, екологічні, безпекові, політичні, соціально–культурні, технологічні, фізичні чи географічні умови діяльності. По–друге, мікросередовище аграрного бізнесу тісно пов'язане з інституційною системою. В умовах глобалізації фінансових ринків вона представляє органічно пов'язану модель взаємодії шести основних функцій бізнесу із зовнішніми блоками, а саме:

Групування особливостей аграрного бізнесу за ступенем впливу на зміну його капіталізації [розроблено авторами]

1) ведення фінансів та обліку – з блоком «ринку грошей, банки, інвестори»;

2) управління кадрами – із ринком робочої сили;

3) матеріально–технічного забезпечення – із ринком сировини, добрив, насіння, машин, енергетичних ресурсів;

4) маркетингу – з діяльністю інститутів розподілу, агентств з маркетингу та реклами, ринковими контрагентами підприємства.

Ці підсистеми забезпечують життєдіяльність п'ятої основної функції – виробничої. Організацію та координацію оптимальної діяльності забезпечує шоста функція – функція менеджменту (див. рисунок).

Агробізнесу в умовах війни та глобалізації фінансових ринків притаманні такі риси як, по–перше, висока соціально–економічна значимість, по–друге, високий рівень ризику під впливом особливостей сільськогосподарського виробництва, по–третє, високий рівень конкуренції та значна роль держави. Така оцінка агробізнесу багато в чому обумовлена особливостями його функціонування, на основі яких виявляються всі переваги та недоліки безпекового стратегування управління інноваційними бізнес–процесами та капіталізацією в агропродовольчій сфері. До того ж завдяки ефективному менеджменту відбувається створення мережі асоціацій у агропродовольчій сфері. Завдяки мережі асоціацій поглиблюється кооперація між малими та великими підприємствами аграрного бізнесу.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Підсумовуючи вищесказане, ми можемо зробити висновки, що аграрний бізнес в умовах глобалізації фінансових ринків – це система відносин, що призводить до виникнення справи, організованої одним чи кількома ефективними власниками – засновниками та асоційованими членами у сфері виробництва сільськогосподарської продукції, її переробки, реалізації, а також у сфері агросервісного обслуговування, процесу сільськогосподарського виробництва з одержання прибутку за умови організації безпечної діяльності підприємства. Доведено, що підприємство в агропродовольчій сфері диференціюється на кілька видів діяльності (бізнесу) та поділяється на комплекси та підкомплекси. Таке розуміння дозволяє говорити про агробізнес, як об'єкт підприємництва, а отже, розглядати його як самостійний об'єкт ка-

піталізації. Таким чином, можна згрупувати перелічені особливості розвитку аграрного бізнесу на дві групи: особливості, зміна яких позитивно впливає зміну капіталізації аграрного бізнесу; особливості, зміна яких негативно впливає на зміну капіталізації аграрного бізнесу, що кардинально впливає на безпекове стратегування управління інноваційними бізнес–процесами.

Список використаних джерел

1. Антипенко Н. В., Бабій Л. І., Співак С. І., Скрипник В. В. Адаптація структурно–функціонального підходу до діагностики безпеки інноваційно орієнтованого підприємства в умовах фінансових ризиків глобалізованої національної економіки. Інвестиції: практика та досвід. 2022. № 2. С. 11–16.

2. Живко З. Б., Кредісов В. А., Гнатенко І. А., Гальонкін С. С. Інституціонально–матрична кластеризація в системі стратегічного управління інноваційною економікою в умовах зміни споживчих переваг, глобалізації, діджиталізації, формування економічної культури суспільства та сталого розвитку. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 21. С. 37–43.

3. Снітко Є. О., Скрипник В. В., Вараксіна О. В., Іщейкін Т. Є. Порівняльний підхід оцінки інноваційного агробізнесу в умовах управління змінами та реалізації політики діджиталізації суспільства. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. №2 (249). С. 113–120.

4. Kyryliuk I., Kyryliuk Y., Proshchalykina A., Zos–Kior M., Dovbush V. Organisational and economic drivers for safety provision and quality upgrading of core livestock products in Ukraine. Journal of Hygienic Engineering and Design. 2021. № 36, P. 49–66.

5. Mayovets Y., Vdovenko N., Shevchuk H., Zos–Kior M., Hnatenko I. Simulation modeling of the financial risk of bankruptcy of agricultural enterprises in the context of COVID–19. Journal of Hygienic Engineering and Design. 2021. № 36. P. 192–198.

6. Rossokha V., Mykhaylov S., Bolshaia O., Diukariev D., Galtsova O., Trokhymets O., Ilin V., Zos–Kior M., Hnatenko I., Rubezhanska V. Management of simultaneous strategizing of innovative projects of agricultural enterprises responsive to risks, outsourcing and competition. Journal of Hygienic Engineering and Design. 2021. № 36. P. 199–205.

7. Bilan Y., Zos–Kior M., Nitsenko V., Sinelnikau U., Ilin V. Projecting the social component of the efficient management of land resources. Journal of Security and Sustainability. Issues. 2017. № 7(2). P. 287–300.

8. Brockova K., Rossokha V., Chaban V., Zos–Kior M., Hnatenko I., Rubezhanska V. (2021). Economic mechanism of optimizing the innovation investment program of the development of agro–industrial production. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 43.1, 129–135.

9. Lozhachevska O., Navrotska T., Melnyk O., Kapinus L., Zos–Kior M., Hnatenko I. (2021). Management of logistics and marketing behavior of innovation clusters in territorial communities in the context of digitalization of society and the online market. *Laplace in Journal*, 7(3), 315–323.

10. Mykhailichenko M., Lozhachevska O., Smagin V., Krasnoshtan O., Zos–Kior M., Hnatenko I. (2021). Competitive strategies of personnel management in business processes of agricultural enterprises focused on digitalization. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 43.3, 403–414.

References

1. Antypenko N., Babiy L., Spivak S., Skrypnyk V. (2022). Adaptation of the structural–functional approach to diagnostics of safety of the innovation–oriented enterprise in the conditions of financial risks of the globalized national economy. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid [Investments: practice and experience]*, 2, 11–16.

2. Zhyvko Z., Kredisov V., Hnatenko I., Galonkin, S. (2021). Institutional–matrix clustering in the system of strategic management of innovative economy in the conditions of change of consumer preferences, globalization, digitalization, formation of economic culture of society and sustainable development. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid [Investments: practice and experience]*, 21, 37–43.

3. Snitko Y., Skrypnyk V., Varaksina E., Ishchejkin T. (2022). Comparative approach to the evaluation of innovative agribusiness in terms of change management and implementation of digitalization policy. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini [Market Relations Development in Ukraine]*, 2 (249), 113–120.

4. Kyryliuk I., Kyryliuk Y., Proshchalykina A., Zos–Kior M., Dovbush V. (2021). Organisational and economic drivers for safety provision and quality upgrading of core livestock products in Ukraine. *Journal of Hygienic Engineering and Design*, 36, 49–66.

5. Mayovets Y., Vdovenko N., Shevchuk H., Zos–Kior M., Hnatenko I. (2021). Simulation modeling of the financial risk of bankruptcy of agricultural enterprises in the context of COVID–19. *Journal of Hygienic Engineering and Design*, 36, 192–198.

6. Rossokha V., Mykhaylov S., Bolshaia O., Diukariiev D., Galtsova O., Trokhymets O., Ilin V., Zos–Kior M., Hnatenko

I., Rubezhanska V. (2021). Management of simultaneous strategizing of innovative projects of agricultural enterprises responsive to risks, outsourcing and competition. *Journal of Hygienic Engineering and Design*, 36, 199–205.

7. Bilan Y., Zos–Kior M., Nitsenko V., Sinelnikau U., Ilin V. (2017). Projecting the social component of the efficient management of land resources. *Journal of Security and Sustainability*, 7(2), 287–300.

8. Brockova K., Rossokha V., Chaban V., Zos–Kior M., Hnatenko I., Rubezhanska V. (2021). Economic mechanism of optimizing the innovation investment program of the development of agro–industrial production. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 43.1, 129–135.

9. Lozhachevska O., Navrotska T., Melnyk O., Kapinus L., Zos–Kior M., Hnatenko I. (2021). Management of logistics and marketing behavior of innovation clusters in territorial communities in the context of digitalization of society and the online market. *Laplace in Journal*, 7(3), 315–323.

10. Mykhailichenko M., Lozhachevska O., Smagin V., Krasnoshtan O., Zos–Kior M., Hnatenko I. (2021). Competitive strategies of personnel management in business processes of agricultural enterprises focused on digitalization. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 43.3, 403–414.

Дані про авторів

Завгородня Тетяна Павлівна,

д.е.н., професор, професор кафедри автоматизованих систем і моделювання в економіці, Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна

Костюк Вікторія Анатоліївна,

к.е.н., доцент, доцент кафедри банківської справи та страхування, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна

Холодний Геннадій Олександрович,

к.е.н., доцент, професор кафедри маркетингу, Харківський національний економічний університет ім. Семена Кузнеця

Скрипник Вікторія Віталіївна,

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та банківської справи, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Старобільськ, Україна

Данные об авторах

Завгородняя Татьяна Павловна,

д.э.н., профессор, профессор кафедры автоматизированных систем и моделирования в экономике, Хмельницкий национальный университет, г. Хмельницкий, Украина

Костюк Вікторія Анатольевна,

к.е.н., доцент, доцент кафедри банківського дела и страхования, Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины, г. Киев, Украина

Холодний Геннадий Александрович,

к.е.н., доцент, профессор кафедры маркетинга Харьковский национальный экономический университет им. Семена Кузнеця

Скрипник Вікторія Витальевна,

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансов, учета и банківського дела, Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко

Data about the authors**Tetiana Zavhorodnia,**

Dr. Sc.(Econ), Professor, Professor of Department of Automated Systems and Modeling in Econom-

ics, Khmelnytskyi National University, Khmelnytskyi, Ukraine

Viktoria Kostiuk,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Banking and Insurance, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Hennadii Kholodnyi,

PhD in Economics, Associate Professor, Professor of Department of Marketing, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, Ukraine,

Viktoriia Skrypnyk,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Banking, Luhansk Taras Shevchenko National University, Starobilsk, Ukraine

УДК 338.242.2

КЛИМЕНЧУКОВА Н.С.

Концепція формування інноваційного підприємництва в умовах лібертаріанства

Актуальність теми дослідження. Тенденції, які на теперішній час відбуваються в системі національної економіки не завжди мають позитивний характер. Політична, соціально–економічна нестабільність вимагають формування оновленої державної політики регулювання інноваційного розвитку підприємництва. Причому така політика повинна враховувати європейські стандарти підтримки інноваційної діяльності підприємництва, але з урахуванням реалій вітчизняної економічної системи.

Постановка проблеми. У сучасній науковій думці не досить розвинена ідея формування сучасної концепції інноваційного розвитку підприємництва. Існує потреба перегляду проблематики формування політики стимулювання інноваційної діяльності з урахуванням сучасного стану розвитку інституціональної системи.

Постановка мети і завдань дослідження – запропонувати базис концепції формування інноваційного підприємництва.

Метод або методологія дослідження. В статті використано методи індукції, дедукції, аналітичний, абстрагування, конкретизації, систематизації, формалізації, аналізу, синтезу.

Презентація основного матеріалу (результати дослідження). Запропоновано концепцію формування інноваційного підприємництва в умовах лібертаріанства. Визначено інструментарій та умови її реалізації. З'ясовано очікувані результати від її впровадження в національній економіці.

Галузь застосування результатів. Концепцію формування інноваційного підприємництва в умовах лібертаріанства можуть використовувати в своїй практичній діяльності підприємці, державні діячі. Ідеї її формування можуть бути доповнені та розвинені іншими вітчизняними або зарубіжними науковцями.

Висновки за статтею. Сформовано архітектоніку концепції формування інноваційного підприємництва в умовах лібертаріанства. Запропоновано основні напрямки її формування та впровадження в системі національної економіки.

Ключові слова: інноваційне підприємництво, лібертаріанство, інноваційна діяльність, державна політика, концепція, ринкова саморегуляція.

ЗМІСТ

Макроекономічні аспекти сучасної економіки

ПРЕДБОРСЬКИЙ В.А., БАЧИНСЬКИЙ Т.О. Запровадження ефективного суб'єкта стратегічної дії в експертній сфері.....	7
ГАВРИЛКО П.П., ЛАЛАКУЛИЧ М.Ю., ГУШТАН Т.В. Функціональні аспекти фінансового потенціалу суб'єктів реального сектору економіки	21

Інноваційно-інвестиційна політика

ДЗЮБА М. О., ГОНЧАР Л. В., ГОЛОВКО С. О., ЯРОВИЙ К.О. Значення та особливості використання аутсорсингу для інноваційного розвитку підприємництва	27
ОХРИМЕНКО І.В., КУКСА І.М., ОВЧАРЕНКО Є.І., ПАРАСКЄЄВА А.М. Моделювання інноваційних процесів в системі публічного управління та економічної безпеки.....	34

Економічні проблеми розвитку галузей та видів економічної діяльності

ЯЦИКОВСЬКИЙ Б.І. Основні принципи державної політики у сфері регулювання гірничих відносин.....	42
СТАДНИК І.Я., ПІДДУБНИЙ В.А., КРАСНОЖОН С.В., КРАЄВСЬКА С.П. Особливості соціально-економічно-екологічної рівноваги при виробництві нових хлібобулочних виробів.....	49
МОЛНАР О.С., КАЛИНИЧ В.П., СЕГЕДІЙ В.С. Взаємозв'язок маркетингу та логістики в системі збуту підприємств	54
ЧУМАЧЕНКО О.М. Поняття земельно-ресурсного потенціалу у економіці природокористування	59
ЧОБАЛЬ Л.Ю., ТОРОНІЙ Л.І. Регулювання відносин управління якістю в сфері туризму.....	69
МЕЛЬНИК О.М., ВИЗДРИК В.С. Підвищення ефективності діяльності підприємств за рахунок удосконалення системи збуту продукції.....	74

Розвиток регіональної економіки

МІЗЮК Б.М., ШКІЛЬНЯК М.М., ДЖЕГУР Г.В., ПОЛІКРОВСЬКИЙ Р.С. Інноваційні методики проектного менеджменту організацій в контексті реалізації політики сталого розвитку регіону в умовах децентралізації та COVID-19.....	79
ПЛАХОТНІКОВА Л.О. Маркетингові технології залучення інвестицій державними органами управління у розвиток регіонів	85

Соціально-трудова проблеми

ТКАЧУК С.В., СТАХУРСЬКА С.А., СТАХУРСЬКИЙ В.О. Мистецтво комунікації контактного персоналу в аспекті інклюзивності – необхідна складова маркетингу освітніх послуг	92
ЛЕБЕДА Т.Б. Удосконалення механізму державно-приватного партнерства для залучення інвестицій у відновлення соціальної інфраструктури України в повоєнний період	99
ЧИНЧИК А.А. Кількісно-динамічний аналіз справляння податків, зборів і платежів в Україні	107
ЗАВГОРОДНЯ Т.П., КОСТЮК В.А., ХОЛОДНИЙ Г.О., СКРИПНИК В.В. Безпекове стратегування управління інноваційними бізнес-процесами та капіталізацією в агропродовольчій сфері в умовах глобалізації фінансових ринків	116
КЛИМЕНЧУКОВА Н.С. Концепція формування інноваційного підприємництва в умовах лібертаріанства	124
КАРПЕНКО Є.А., МАТІЄНКО-ЗУБЕНКО І.І., ТУРОВА Л.Л. Обліково-фінансові аспекти контролінгу в системі ефективного управління інноваційно орієнтованих підприємств в умовах діджиталізації.....	130